

הלכות קריאת שמע סימן נט

אֹתָהּ. (יב) וְכַשְׁעוֹנֵין קִדְשָׁה זֹאת אוֹמְרִים אוֹתָהּ (יג) בְּקוֹל (ג) [ג] רַם (הגהת מיימוני בנוסח התפלות): ד (יד) זְבֻרָת 'יוֹצֵר' וְ'עֲרֵבִית' אוֹמֵר (טו) *עַם הַשְּׁלִיחַ-צְבוּר *בְּנַחַת: הִגָּה וַיִּמְהַר לִסְמֵךְ (טז) קִדְשׁ שְׂפִיכִים הַשְּׁלִיחַ-צְבוּר (יז) וַיַּעֲבֹר אָמֵן (יח) אַחַר שְׁלִיחַ-צְבוּר (הגהת מיימוני פ"א מהלכות ברכות ורקח סי' י"ח). וַיִּמְהַר אִם לֹא אֲמַרְהָ רַק (יט) שְׁמַעְהָ מִשְׁלִיחַ-צְבוּר יָצָא, דְּבִכְרוֹת (כ) אֵלֶּה הַשְּׁלִיחַ-צְבוּר מוֹצִיא הַיְחִיד אֶף-עַל-פִּי (כא) שֶׁהוּא בְּקִי; מִיֵּהוּ אֵין הַשְּׁלִיחַ צְבוּר מוֹצִיא (כב) הַיְחִיד (כג) *בְּפָחוֹת (ד) מַעֲשֶׂרָה (ה"ר"י פ' מי שמתח). *וְלֹא יַעֲבֹר אָמֵן אַחַר סִיּוּם 'הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה' מִשּׁוּם (כד) דְּהוּי

ז תשובת הרא"ש כלל ד סימן יט ח רבנו יונה בשם ר"מ רמ"ה ויב"ד

באר היטב

יְפַסֵּק אֵלָּא יֹאמֵר יוֹצֵר אוֹר אַחַר י"ח, דְּסֻדֵּר בְּכּוֹת אֵינוֹ מַעֲבֵב כְּמִישׁ ס' ס': (א) רַם. כֶּתֶב הַרְמִיעַ ס' קב: בְּקִרְשָׁה זוֹ אִם הָיָה יוֹשֵׁב וְעָנַד ה"י טוּעָה, אֲבָל אִם הָיָה עוֹמֵד וְיֹשֵׁב נָכַר שְׂאֵינוֹ חָכֵם ע"ש, וּמ"א כֶּתֶב בְּשֵׁם הַקְּנֵה דְּרָקָא מִלְּשׁוֹן. בְּשִׁפְהָ בְּרוּחָה וּבְנִיעִימָה קְדוּשָׁה הַדְּלָהּ בְּחוּלָם, שְׂכַנְהִיג וּפְרַח וְעִי"ת וְהִדְרֵי אֲהֲרֹן. כְּשֶׁמְנִיעַ לְאַרְבַּע בְּנָפוֹת הָאֲרָץ יִקַּח הַר' צִיצִית בְּיָדוֹ הַשְּׂמָלִית וַיְנִיחֶם עַל לְבוֹ עַד פְּרֶשֶׁת וַיֹּאמֶר וְאֵן אֶתְּחִים בְּיָדוֹ שְׂנִיעַי לְחִיִּים וְקָנִימִים וְיִשְׁקֵם וַיְנִיחֶם: (ד) מַעֲשֶׂרָה.

שערי תשובה

הכתוב לאדוניהם למלך מצרים ע"ש: [ג] רַם. עב"ט שמי"א כתב דוקא מי"ב כ"כ בספר התפלות, ומ"ש ובנעיקה קדושה בחולם כתב בשי"צ שבספר התפלות מכו"י מור"ח קדושה בשו"ת וקאי אפ"מ קאמר סי' וכן בספרים ישנים, ובש"ת כד"ג כתב בחולם שכן הוא בספר הלכות טו ע"ט. וכתב בשי"צ שצ"ל לעצת השופרים לעמתם משבחים כמ"ע הרב לה"ה. וכתב עוד: ששמתי מדקדקים שאומר בתפלה בעל מלחמות צריך להודיע העין היטב שלא יהא בקורא כל ח"ו ב"ה ובתבות מתרה שלא יהא קורא באלף, והוא לשון מהר"ח, וכן בפסוק ישא ברכה מאת ה' ידחייב קריאת האלף שלא יזכר ח"ו מת וקחב בלבוש השעם שבצבור ענין בקול רם

באר הגולה

שם בסוף הענין היוצא ולא חליטין להפסקה של "מעריב ערבים", עין שם: * עם השליח-צבור. עין במשנה ברוחה. ועין בטור ובית יוסף שכתב בשם תשובת הרא"ש דאם היה מוכן לדברי שליח-צבור בשתיקה, ובאמצע הברכה היה פונה לכו לברכים אחרים, הפסיד הפנה, שהפסיד באמצעותה, שכל שהוא סומך על השליח-צבור צריך לכונו לבו לכל מה שהוא אומר ולא יפנה לבו לברכים אחרים, שאם לא כן לא יצא, אכל קשה הוא קורא בפיו, אף אם קרא מקצתה בלא פניה, יצא. וצריך עיון גדול, לפי מה דקיימא לן שומע כעונה והיו כאלו אמר ממש בפיו, וכדמייכח בברכות דף כ ע"ב בתוספות ד"ה כדאשכחן, אם-כן אפילו אם נחשב מה שבאמצע פנה לבו לדבר אחר כאלו דלג באמצע, מאי גוי, והא כתב הרשב"א בברכות פרק קמא, והוא מקצתו בסימן קפו, דאם שנה ודלג הרבה באמצע ברכות הארבות דצ"ד חוכתו, ולא אמר שהמשנה מטבע עשבונו חכמים לא יצא אלא כשמשנה בפתיחתו או בפתיחתו אכל שאר הפסח אינו מעכב, אלא הפסח שפרטו חכמים בהן, כגון מה שאמרו ברית ותורה ומלכות בבית-התפוזן, וכגון תזכרת יציאת מצרים ומלכות וקריעת ים-סוף ומכות בכורות אפ"מ וצ"ב¹⁴⁰), וכל יציאת אלה כדמייכח כל הפסוקים מה שבאמצע פנה לבו לדבר אחר כאלו הפסוק ממש בפיו כמו דחשיבין כל הברכה כאלו אמר בפיו, ויצא דק"ה קצת לשון הרא"ש "שהפסיק", עין שם; אכל זה אינו: תנא, דאפילו הפסיק ממש באמצע ברכה ארבות, אין הדין ברור דצריך לחזור ולברך¹⁴¹, עין בגשמת-אדם כלל כה; ועוד, דבשלמא תחלת הברכה וסופה ששטע מאחר שהוציא בפיו והתפוזן להוציא ביה, ניהא מה דחשיבין לה גס-כן כאלו הוציא בפיו, אכל מה שבאמצע פנה לבו לדבר אחר אינו כפי אם היהו בעלמא; ונאפלו מאן דאית לה היהו קדמו דמי, הוא רב במחשב במחשבתו איהו תבות של קריאת שמע או תפלה וכיוצא בזה אכל לא היהו בעלמא באייה דבר, וגם הרא"ש בעצמו פסק בפרק מי שמתו דהיהו לאו קדמו דמי. ואולי דכונן הרא"ש לומר דלא יצא ידי מצוה מן המבטח, וכעין מה שכתב הבית-יוסף בסימן ח בשם הרשב"א על מה שאמרו "הקורא את שמע עם אנשי להגביה קולו כדי שלא יללל על שלא יצארי אנשים השומעים ומכניס לציאת בברכה הש"י; וגם אפשר דמשמע זה נהה מההר לסיס הברכה ולענות אמן אחר הש"י, כמו שמוכח בטור, כדי שלא לפרש עצמו מן הצבור שצריך לכונו לכתולה לענות אמן אחר הש"י, ואפשר אף לעבובא ובלאו הכי לא יצאו בברכה¹⁴²), וכמו שכתב הרבנו יונה בפרק מי שמתו ודכא בסימן זה במגן-אברהם סעיף קטן ה, מה שאין כן מהיום שנהוג שכל אחד מברך לעצמו ברכת קריאת שמע: * בפסחות מעשנה. עין במשנה בירוח במה שכתבו לענין ברכת השחר בשם הלבוש, והוא בסוף סימן ו, הביאו מבין אברהם שם בסעיף קטן י, והפגן-אברהם בסימן זה סעיף קטן ה פליג עליו, דכתב דלכלי עלמא בשאר ברכות שאינו בקי לא פעי עשרה, והפרי-מגדים שם כתב דאפשר דתלבוש מרי דוקא בקי, ונאפלו בקי תמה עליו הפרי-מגדים בסימן ה, מנין לה לחלק זה מברכת המצות דקיימא לן דמי שצא מוציא ולא פעי עשרה, עין שם. ועין בסו"מ אדם ששאל ה' דסתם דברכי הלבוש ומשמע מנה דתלבוש מחמיר בכל גונו, ובאמת כן משמע בלבוש בסימן נט סעיף ד, עין שם גס-כן טעם לזה¹⁴³). * ולא יענה אמן. לכוונה נובל לומר דכונן הבית-יוסף הוא דוקא אם הוא מתפלל בשחר ענה הש"י, והוא הדין אם הוא מתפלל ביחיד, וקא לאפיקי מאותן הנהגין לענות תמיד אמן אחר "הבומר", כמו שנוכר בטור בסימן סא, ובאפ"ן זה גם אחר ברכת "יוצר אור" אין לענות, דהוי ענה אמן אחר עצמו, אכל אם סיס קדם הש"י, אפילו אחר ברכת "הבומר" צריך לענות אמן אחר הש"י, וכנה לא תשיגן להפסיק, וכן נראה שהדין כן בהפרי-יוסף והשערי-תשובה, וכן משמע קצת בבית-יוסף סוף ד"ה ומשמע וכו' שפסיק שם בדין הרמ"ה. וכונן הרמ"א במה שפנים: ועין וכו', הני במה שכתב שם

משנה ברוחה

האחרונה. ולפי שאין לזוז מהמנהג¹⁴⁴, נכון להדר אם אומר ביחיד לאמר בגוון וטעמים קקורא פסוקים¹⁴⁵, וכן כתב הפרי-מגדים בשם הלבוש שטוב להדר בזה: (יב) וְכַשְׁעוֹנֵין וכו'י¹⁴⁶). וקדושה זו אם אפשר (ה) טוב לימר מי"ב: (יג) בְּקוֹל רַם. דוקא בצבור¹⁴⁷, אכל ביחיד אומר בלחש, כן כתב באל"ה ובה, אכל בשערי-תשובה כתב שאין קפידא אף ביחיד אם יאמרה בקול רם: ד (יד) זְבֻרָת 'יוֹצֵר'. והוא הדין לכל הברכות דקריאת שמע: (טו) עם השליח-צבור. דאף דמדונא יכול לכונו לציאת בברכה השליח-צבור אפילו הבקי, דדוקא בתפלה אין השליח-צבור מוציא את הבקי, וכדלקמן בסימן קכד. משום דרמזי נגהו וצריך כל אחד לבקש ותמים על עצמו, מפל מקום יהא רגיל לומר עם השליח-צבור בנחת, (ו) שפיון שהם ברכות ארבות אין אדם יכול לכונו תדיר עם השליח-צבור בשתיקה. ותי"ס אין נוהגין להדר לומר דוקא בנחת. ועין בבאור הגולה: (טז) קִדְשׁ. דבאמצע אסור לענות אמן. כמו שנתבאר בסימן טו: (יז) וַיַּעֲבֹר אָמֵן. אכל (ו) "ברוך הוא וברוך שמו" לא יאמר, דאפילו בפסוקי דזמרה לא יפסיק לזה, וכמו שכתב המגן-אברהם בסימן קכד: (יח) אַחַר שְׁלִיחַ-צְבוּר. והוא הדין (ט) אם שמע סוף ברכה מאדם אחר, בין ברכה זו ובין ברכה אחרת¹⁴⁸: (יט) שְׁמַעְהָ מִשְׁלִיחַ-צְבוּר. ודוקא אם כן לציאת השליח-צבור התפוזן להוציא, וכדלעיל בסימן ו סעיף ד: (כ) אֵלֶּה. של קריאת שמע, והוא הדין לכל הברכות, וכדלעיל בסוף סימן ו [ועין שם בפרי-תד"ש¹⁴⁹] ובסימן ח סעיף ה, עין שם במחצית-השקל ובארצות-התיים וסימן ריט סעיף ה וסימן רצ"ח סעיף יד], לכונו מברכות של תפלה דאין השליח-צבור מוציא את הבקי, וכדלקמן בסימן קכד: (כא) שֶׁהוּא בְּקִי. ונאפלו אם יצא בכו, מוציא¹⁵⁰, וכדלקמן בסימן סט, והוא הדין בכל הברכות, וכדלקמן בסימן תקפה ובסימן תרצב, לכונו מברכת הנהגין דמי שצא אין יכול להוציא את האחר שהוא מחייב עדין בברכה, וכדלקמן בסימן ריג סעיף ב, ונאפלו למי שאינו בקי: (כב) הַיְחִיד. אכל (ט) אם אינו בקי: (כג) בְּפָחוֹת מַעֲשֶׂרָה¹⁵¹. וזהו דוקא לענין פסול קריאת שמע, וגם בברכת השחר הלבוש מחמיר בברכה קריאת שמע [ועין בבאור הגולה], אכל שאר ברכוה, כגון ברכת המצות וברכת הנהגין, אפילו יחיד מוציא את היחיד אפילו לבקי, וכדלעיל בסימן ה. אף בברכת הנהגין יש במה חלוקים, דבברכה ראשונה של הלחם ותינין לכלי עלמא עדין כמו שכתבונו¹⁵², וכדאיתא בריש סימן קצג סעיף א, אף צריך שיקבעו את עצמם לזה והניו שישבו יחד; ולענין ברכת-התפוזן, אם רק שנים אכלו, מצוה לחלק ולברך כל אחד לעצמו, אם לא שאחד אינו בקי ואז יוציא אותו הבקי, וכדאיתא בסימן קצג, עין שם. ובשאר דברים חזין מפת ויין, בין בברכה ראשונה ובין בברכה אחרונה, יש דעות בין הפוסקים אם אחד יכול להוציא חברו, וכדלקמן בסימן ריג, עין שם: (כד) דְּהוּי הַפְּסִק. בין קריאת שמע להברכה, כמו שאסור להפסיק בין כל דבר מצוה או הנאה שמברכין עליו להברכה שכלפניו, אכל

שער הציזין

(ה) עין באר היטב: (1) בית-יוסף: (1) אחרונים: (2) פרי-מגדים בסימן נא: (ט) מגן-אברהם בשם הלמידי רבנו יונה:

הלכות קריאת שמע סימן נט

ביאורים ומוספים

24) ואף על גב שבחזרת הש"ץ גם אם ענו הקהל קדושה צריך השני לחזור לראש התפילה, ביאר הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ב) שקדושה של ברכת 'יוצר אור' אינה חלק מעיקר נוסח הברכה, ומשום כך נחשבת כתחילת ברכה ויתחיל ממנה אם כבר אמר את הקטע שלפניה, אבל קדושה של חזרת הש"ץ הינה חלק מעיקר הנוסח של ברכת 'אתה קדוש', ואשר על כן אינה חשובה כתחילת ברכה בפני עצמה ויחזור לראש.

וכשלא חתם את ברכת 'יוצר אור' כדינה, כתב הגרש"ז אויערבך (שם) שמסתבר שנתקלקלה בכך כל הברכה וצריך השני לחזור לראש הברכה.

סימן ט

דין ברכות לקריאת שמע ואם צריכים כוונה

[משנ"ב ס"ק א]
'אֶהְבֶּת עוֹלָם'.

1) ובכוונת ברכה זו, כתב לעיל (סי' מז ס"ק י) שצריך שתמיד תהיה תפילת ההורים על בניהם שיהיו לומדי תורה וצדיקים ובעלי מידות טובות, ולכן יכוון מאד על זה בברכת 'אהבה רבה' ובברכות התורה וביובא לציון. והשליה (שער האותיות אות ד ד"ה ותמיד תהיה) כתב שביאהבה רבה יכוון על זה כשאומר 'אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו והן בליבנו' וכו'. והכף החיים (ס"ק ג) כתב, שבשעה שאומר 'ולא נבוש ולא נכלם', ישפוך נפשו על זרעו שלא יגרמו לו בושה וכלימה בעולם הזה ובעולם הבא.

[משנ"ב ס"ק ב]
אָבֵל קְדִיעֶבֶד אֵף אִם אָמַר כָּל הַנֶּסֶח שֶׁל "אֶהְבֶּת עוֹלָם" בְּפִקּוּר, יֵצֵא קְדֵי חוֹבָתוֹ.

2) ואם נזכר שהחליף את הנוסח קודם שאמר את השם שבסוף הברכה, כתב לקמן (סי' סו ס"ק ג) לגבי ברכת 'אמת ויציב' שיחזור ויאמר את הברכה כתיקנה, אכן אם נזכר לאחר שאמר את השם, יסיים את הברכה. וכתב הגר"ח קניבסקי (דעת נוטה עמ' ר"ב) שלכאורה יסיים כפי הנוסח של שחרית 'הבוחר בעמו ישראל באהבה'.

[משנ"ב ס"ק כה]

וְתִקְנוּ לְכַרֵּךְ אוֹתָם קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע²⁰ וְכו', יֵשׁ לְעֲנוֹת אֶמֶן אַחֲרֵי הַשְּׁלִיט־צְבוּר²¹, אֵךְ לְכַתְּחִלָּה יוֹתֵר טוֹב שְׂיִסִּים בְּשִׁנָּה עִם הַשְּׁלִיט־צְבוּר וְלֹא יִצְטָרֵף לְעֲנוֹת אֶמֶן אַחֲרָיו²².

20) וכן לענין סוף זמן ברכות קריאת שמע, כתב לעיל (סי' נח ס"ק כה) בטעם הדבר שזמנו עד סוף השעה הרביעית כסוף זמן תפילה, ולא כסוף זמן קריאת שמע שהוא בסוף השעה השלישית, שאף שתיקנו לאומרו קודם קריאת שמע, מימי אינן ברכות על מצות קריאת שמע, שהרי אינו מברך 'אשר קדשנו במצוותיו וצונו לקרוא קריאת שמע'. ולקמן כתב (סי' ס ס"ק ג), שמטעם זה כתב השו"ע (שם ס"ב) לענין הקורא קריאת שמע בלא ברכותיה, שיצא ידי חובת קריאת שמע, ויחזור ויאמר את הברכות בלי קריאת שמע. אמנם, בביה"ל לקמן (סי' רלט ס"א ר"ה ואין) כתב שברכות קריאת שמע בשחרית וערבית עלולות כאילו אמר 'אשר קדשנו במצוותיו וצונו לקרוא קריאת שמע'.

21) וכן כששומע ברכה זו מאחר, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"י סי' נז) שמותר לענות.

22) ומי שאמר קריאת שמע לפני התפילה וכבר יצא ידי המצוה, כתב הא"א (בוטשאטש מהדורת ס"ד) שלכל הדעות יש לו לענות אמן לפני קריאת שמע.

[משנ"ב שח]

יֵצֵן קְדִיר־הַחַיִּים שֶׁתֵּב דָּאֵין לְעֲנוֹת אֶמֶן אַחֲרֵי בְרָכָה אֶתְנֵת בֵּין "אֶהְבֶּת רַבָּה" ל"שְׁמַע"²³.

23) ולענין ענייה אמן על ברכות שיכול לענות עליהן אמן באמצע הפרק כמבואר בשו"ע לקמן (סי' סו ס"ק ג), כגון ה'א-ל הקדוש' ושומע תפילה, סתם כאן ולא חילק בין הברכות, אולם בדרך החיים עצמו כתב (שם ס"ח) שעל ברכית שמותר לענות באמצע הפרק מותר לענות גם בין 'אדבה רבה' ל'שמע'.

ולענין ברכה על תפילין בין 'הבוחר בעמו ישראל באהבה' ל'שמע', כתב השו"ע לקמן (שם) שאם הזדמנו לפניו התפילין בזמן זה, יכול להפסיק שם, ולהניחן ולברך עליהן.

[משנ"ב ס"ק כח]

שְׁאֵנִי הָבָא, דְּמִפְּיָן שְׁעֵנִי "קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ", מִשֵּׁם וְאֵילָף כְּתוּלַת בְּרָכָה דְּמִי²⁴.

דום ד' י"ג כסלו תשע"ו

הלכות קריאת שמע סימן נט

באר הגולה צג

ט וישלמי ט ורבו ונה וקרא"ש

הפסק (ועין לקמן (כה) סימן (ה) [ס] ס"א): ה *אם טעה בכרפת 'יוצר' בענין שצריך לעמוד אחר (כו) תחתיו, אם טעה (כז) מקדשה ואילף אין השני צריך להתחיל אלא ממקום (י) שפסק: הגה דהינו שמתחיל מקדשה (י) ואילף, ואם טעה קדם קדשה צריך להתחיל (כט) בראש (הר"י וירא"ש פרק אין עומדין והגהות מיימוני פ"י מהלכות חפלה וטור):

ס דין ברכות לקריאת שמע ואם צריכים פננה, ובו ה' סעיפים:

א *ברכה שניה (א) 'אהבת עולם' (הגה ויש אומרים 'אהבה ובה' (ב) וכן נוהגין בכל אשכנז). ב'אנינה פותחת ב'ברוך' מפני שהיא סמוכה לברכת 'יוצר אור'. ואם היא פוטרת ברכת התורה. עין לעיל סימן מז: ב' ג'קרא קריאת שמע בלא ברכה יצא ידי חובת קריאת שמע, (ג) ד'חזור וקורא (ב) (ב) ה'ברכות בלא קריאת שמע. *ונראה לי שטוב לחזור ולקרות

א ברכות י"א וקראנו טוריף ב טור ג שם י"ג ויבורשלמי דף ד' ד רב האי ותרש"י א מהר"א דברכות דף י"ב

שערי תשובה

קדשה זו, שיאמרו העבור ביחד דגמת המלאכים ע"ש. ודוקא בעבור אכל ביחוד מבאר בסימן קלב שאומר בלחש, כי כבאר ע"ש, ויש פתחתי בשם ש"י לענין קדשה דסודא שביחוד אין קפידא אם אומר בקול רם ע"ש והיה כאן: [ס] ס"א. עכ"ט. ועין ברי" דמבאר בב"י שם אחר יוצא המאורות אין לענות אמן רק יסיים עם הש"י, ודלא קיש נוהגין לענות אמן אחר יוצא המאורות ולא אחר הבוחר ע"ש. ובאמת שכן משמע מלשון הכ"י, אף מפשיטות לשון הש"י משמע דדוקא אחר הבוחר כיון שיהא קמור לקיש הרי דמפסיק בין הברכה לברך שפירק עליו וצ"ע. ומבאר בב"י שאם סיים קדם הש"י עונה אמן, אלא שאין לו למחר לסים קדם אלא יסיים בשנה ואז לא יענה אמן דהרי כעונה אחר ברכותיו. עין לקמן סי' סא בד"מ שבאמן וכן אל מלך נאמן, ומ"מ בהשלמת הג' תבות יסוף על מה ששומע מפי הש"י פשחור ה' אליהם אמת, אבל ביחוד יש לו לומר אל מלך נאמן כיון שבוחר קורא לו מענת גו' ע"ש, ובשליה כתב שנתאם בענין מנהג הספרדים שלא יענה אמן, ויסיים עם הש"י כדי שלא להפסיק בין האהבה לקבלת כל מלכות שמים, וכן בין בשחרית ובין בערבית מסיים 'אהבה' ישוב אחר הפסוק של קריאת שמע חזור ומתחיל ואתה ע"ש. ומ"מ אם סיים קדם הש"י של לענות אמן ויכונן אל מלך נאמן כמ"ש בס"א. ועין בפרח"ש שכן כל א סימן טו השעם דלא יענה אמן אע"ג דמקור להפסיק מפני יראה וקבדו כמ"ש בטור סי' סו, כיון שעוסק בשבחו של קדוש אין לו להפסיק בשבת אחר. עין ע"ש שכתב במי שצריך להניח טלית ותפלין והוא אחר ב"ש, לכתחלה יסוף קצת פסוקי דזמרה ויניחם בין מזמור למזמור, וביצבור אם הניחם בין ב"ש לפד"י לא יפסיק הברכה ע"ש ועין לעיל סי' נג בבה"ט סי' ג בשם גור"ר ימ"ש שם וילקמן סי' סו:

[א] הברכות. עכ"ט. ונהוגין עפ"י האר"י ז"ל אומרים אהבת עולם כמ"ש המספר, רק בשבת י"ל אהבה ובה במבאר בספר פני"ח. וכתב בי"ש קבלתי בשם מהר"ם וילקא ד"ל שבימים ההפוכים י"ל אהבה ובה, ודברים של טעם הם למכניז מרע כ"ו (ע"ש שכתב שבכת"י מהר"ח מציאתי שצ"ל ליתא ולאהבה את שפך ע"ש:

באר הגולה

דאפלו ביחודי לא חשיבין להפסק בנה, אבל יותר נכון לאמר: מדסתם הבית יוסף בשלחן ערוך להורות דדעתו שלא בהרמ"ה, רק דדברי רבנו יונה כפשוטן דאפלו סיים 'הבוחר' קדם הש"י לא יענה אמן על הש"י משום הפסק, ובמרוץ הראשון של בבית יוסף ע"ש. ונה אין שנה רק בברכת 'הבוחר', אבל אחר 'יוצר המאורות' יש לענות אמן אם בדיעבד סיים קדם הש"י, אבל לכתחלה צריך לסים בשנה עם הש"י כדי שלא יצטרף לענות אמן, וכן סובר בבית יוסף, עין שם [דלא כדעת הרמ"א פה בסנה"ה]. ונה שכתב רמ"א: רעין וכו', הנה דנוהגין הכל כדעת הרא"ש לסים אף ברפת 'אהבה ובה' קדם הש"י לענות אחריו אמן, וכמו שקטב בדרבי"משה, וכן משקע בכאור הגר"א כפרשת השני הנה שכתבו. שכתב בסעיף קטן יב שלשם פסק כדעת הרא"ש והרמ"ה וכו', משמע דדעת הבית יוסף בשלחן ערוך לחלק גם על הרמ"ה. ולפי עניינת דעת, בבית יוסף אין שום ראיה שישבר בעצמו בהרמ"ה, רק שמכאן ראיה מפני לדבריו, וסבר בבית יוסף דיותר טוב שיסיים בשנה לצאת ידי הלל, ובה יוצר תמימת השערי תשובה להמעין: * אם טעה וכו', ממקום שפסק. אפלו אם לא יצא זה השני צדין בפחציח הראשונה של הברכה, ואם יפן יצטרף אחר כך לחור ולברך בעצמו תחלת הברכה ותחמתה, אף על פ"י כיון שבוחר מוציא רבים ידי חובתן, דגמת הדין המבאר לקמן בסימן קכו סעיף ב דמירוי בכל גונו, עין שם. ונראה דנה דוקא בזמן שהמנהג להוציא בברכות, אבל כהיום אסור לו להתחיל מאמצע הברכה אם צדין לא אמר בעצמו: * ונראה לי שטוב וכו'. עין בפרי"מ דגידים שכתב, שפננת השלחן ערוך בנה משום שחושש לדעת רב האי שפוסק דלא יצא בתקנה בלא ברכות, והוא לפלא, דהלא אפלו

קדוש, משם ואילף פתחלת ברכה המי"א: (כט) בראש. שאין חולקין ברכה אחת לשתיים. (יג) ונה דוקא בזמן שהיו נוהגין להוציא בברכת קריאת שמע, אבל כהיום שהמנהג שכל אחד מבאר לעצמו ואין שום אחד מבאר לעצמו ואין שום אחד מבאר לעצמו, אלא נשפתק השליח צבור, אלא נשפתק השליח צבור בברכת 'יוצר אור' וכהאי גוונא בכל הברכות [לכד מתפלה], אסור השני העומד תחתיו לחזור ולהתחיל ממקום שכתב אמן מתחלה בעצמו:

א (א) 'אהבת עולם'. פרוש, תחלת הברכה מתחלת 'אהבת עולם', (ב) אבל כל נסח הברכה ותחמתה היא כמו שאנו אומרים בברכת 'אהבה ובה', אף לדעה זו: (ב) וכן נוהגין. הנה בבאר, אבל בערב נוהגין לומר 'אהבת עולם'. והענין שנהגו לומר בבקר 'אהבה ובה', משום דכתיב 'תדשים לבקרים ובה אמונתך'. וכל זה לכתחלה, (ג) אבל בדיעבד אף אם אמר כל הנסח של 'אהבת עולם' בבקר, יצא ידי חובתו: (ג) ויחזור וקורא

שער הצידי

(*) אליה רבה ושערי תשובה: (י) לבוש ומגן אברהם: (יג) חיי אדם: (ב) ב"ח ופרישה: (ג) פשוט:

באר היטב

דוקא בקריאת שמע ובתפלה אכל בשאר ברכות כגון ברכת הפהנין ודומיהן לא בעי יו"ד, דאיחא בברכות: סופר מקרף וכו' יוצא, מ"א: (ס) ס"א. דשם נתבאר דעוין אחריו אמן: (י) שפסק. אכל לא מראש, דהרי ברכה לבטלה, מ"א: (י) ואילף. טעה מאופנים ואילף אין צריך לחזור, אלא מלאל ברור ואילף דמשם ואילף בתחלת ברכה. טעה באופנים מתחיל מאופנים ואילף, כיון שסיים קדוש סיים הברכה, עמ"א: (ב) הברכות. ואפלו לא קראן כלל יצא ידי חובת קריאת שמע, עין סימן נח סעיף ו. פתוי בספר הפניות: ד' זכירות הם והם א' זכירת מופן תורה קמה שנאמר וכו' את יום אשר עמדת וגו', ב' וכו' את אשר עשה לך עמלק, ג' וכו' את אשר עשה ה' למרוב וגו', ד' זכירת מצרים. וה' זכירות אלו יבנו, כשיאמר יבנו בתורת ה' וכן במעמד הר סיני שאז בחר בנו מכל עם וקרבתו לקבל תורתו, לשמך הגדול וכן מעשה עמלק, כי אין השם מלא עד שימחה שם עמלק, להודות לך יבנו שפסה והלשון נבראו כדי להודות ולהלל שמו ולא לדבר לשון הרע, ובה להפסיק מפני יראה וקבדו כמ"ש בטור סי' סו, כיון שעוסק בשבחו של קדוש אין לו להפסיק בשבת אחר. עין ע"ש שכתב במי שצריך להניח טלית ותפלין והוא אחר ב"ש, לכתחלה יסוף קצת פסוקי דזמרה ויניחם בין מזמור למזמור, וביצבור אם הניחם בין ב"ש לפד"י לא יפסיק הברכה ע"ש ועין לעיל סי' נג בבה"ט סי' ג בשם גור"ר ימ"ש שם וילקמן סי' סו:

[א] הברכות. עכ"ט. ונהוגין עפ"י האר"י ז"ל אומרים אהבת עולם כמ"ש המספר, רק בשבת י"ל אהבה ובה במבאר בספר פני"ח. וכתב בי"ש קבלתי בשם מהר"ם וילקא ד"ל שבימים ההפוכים י"ל אהבה ובה, ודברים של טעם הם למכניז מרע כ"ו (ע"ש שכתב שבכת"י מהר"ח מציאתי שצ"ל ליתא ולאהבה את שפך ע"ש:

משנה ברורה

בברכת 'יוצר אור' גם הוא מודה לדינא להרמ"א בזה, דאם סיים קדם השליח צבור יש לענות אמן אחריו, ועין בבאר הגולה: (כה) סימן ס"א. בסעיף ג בהג"ה, דשם נתבאר דגם בברכת 'הבוחר' המנהג לסים קדם השליח צבור ולענות אמן אחר השליח צבור, וכמו שכתב בדרבי"משה בסימן זה, והטעם: דברכות קריאת שמע אינן דומות לשאר ברכות המצוה, שהרי אין מברכין 'אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרות שמע', אלא ברכות בפני עצמן הן ותקנו לברך אורחם קדם קריאת שמע⁽²⁰⁾, לכן אין חשש במה שפסקים בינם לקריאת שמע. ועין באחרונים שהעתיקו פלב את דברי הרמ"א לדינא, דאם סיים ברפת 'הבוחר' קדם השליח צבור יש לענות אמן אחר השליח צבור⁽²¹⁾, אף לכתחלה (י) יותר טוב שיסיים בשנה עם השליח צבור ולא יצטרף לענות אמן אחריו⁽²²⁾. ועין בדרבי"מתיים שכתב דאין לענות אמן אחר ברכה אחרת בין 'אהבה ובה' ל'שמע'⁽²³⁾: ה (כו) תחתיו. דהינו שאינו יודע לחזור למקומו: (כז) מקדשה ואילף. דהינו ב'האופנים' או ב'לאל ברור נעימות': (כח) ואילף. אם ב'אופנים' טעה צריך להתחיל מ'האופנים', ואם ב'לאל ברור נעימות' צריך לחזור לתחלת 'לאל ברור נעימות'. ואף דקמא לן לקמן בסימן קכו דהשני צריך להתחיל מתחלת הברכה ששעה הראשון, (יב) שאני הך, דמפנין שענו 'קדוש קדוש', משם ואילף פתחלת ברכה המי"א: (כט) בראש. שאין חולקין בברכה אחת לשתיים. (יג) ונה דוקא בזמן שהיו נוהגין להוציא בברכת קריאת שמע, אבל כהיום שהמנהג שכל אחד מבאר לעצמו ואין שום אחד מבאר לעצמו, אלא נשפתק השליח צבור, אלא נשפתק השליח צבור בברכת 'יוצר אור' וכהאי גוונא בכל הברכות [לכד מתפלה], אסור השני העומד תחתיו לחזור ולהתחיל ממקום שכתב אמן מתחלה בעצמו:

א (א) 'אהבת עולם'. פרוש, תחלת הברכה מתחלת 'אהבת עולם', (ב) אבל כל נסח הברכה ותחמתה היא כמו שאנו אומרים בברכת 'אהבה ובה', אף לדעה זו: (ב) וכן נוהגין. הנה בבאר, אבל בערב נוהגין לומר 'אהבת עולם'. והענין שנהגו לומר בבקר 'אהבה ובה', משום דכתיב 'תדשים לבקרים ובה אמונתך'. וכל זה לכתחלה, (ג) אבל בדיעבד אף אם אמר כל הנסח של 'אהבת עולם' בבקר, יצא ידי חובתו: (ג) ויחזור וקורא

שער הצידי

(*) אליה רבה ושערי תשובה: (י) לבוש ומגן אברהם: (יג) חיי אדם: (ב) ב"ח ופרישה: (ג) פשוט:

